

To test or not to test? That's the question!

Origineel artikel: april 2011, update augustus 2015

Rianne van de Ven

Een veel voorkomende vraag die ik in mijn coachpraktijk hoor is: "Ik denk dat ik hoogbegaafd ben, moet ik mijn IQ laten testen?". Je 'moet' natuurlijk helemaal niets, maar veel mensen tobben met dit vraagstuk. In dit artikel geef ik een aantal voor- en nadelen van het testen wanneer je aan het begin van je HB-ontdekkingsreis staat.

Twijfel

Als ik die mensen de wedervraag stel "waarom zou je je IQ-score willen weten?", komen de volgende reacties vaak voor:

- Nou, dan weet je toch pas dat je hoogbegaafd bent!
- Ik durf niet te geloven dat ik hoogbegaafd ben. Als ik nou een testuitslag heb, geloof ik het pas.
- Ik wil nu weten of ik mezelf voor de gek hou of niet. Anders ga ik rare dingen in mijn hoofd halen.
- Ik wil het aan anderen kunnen laten zien als bewijs, anders geloven ze me niet. Ik heb immers niets bereikt in mijn leven.

En wanneer ik navraag doe naar het "waarom-niet, waarom twijfel je?" hoor ik vaak:

- Wat als het nou niet waar is, wat moet ik dan?
- Ik heb erg last van faalangst, dus ik haal het vast niet.
- Ik wil het eigenlijk niet weten, want dan moet ik er iets mee.
- Wat zegt zo'n IQ-test nou? Testen zijn toch maar een momentopname.
- Of: Hoogbegaafd, dat is veel meer dan slechts een IQ-cijfertje

IQ en hoogbegaafdheid

Er zijn heel veel definities van hoogbegaafdheid. Wat de meeste definities met elkaar gemeen hebben, is dat een hoge intelligentie een belangrijk element is. Vaak worden als andere twee elementen 'creativiteit' en 'motivatie' genoemd. (Gebaseerd op Renzulli/Mönks).

Een andere veelgebruikte beschrijving – zeker in Nederland - is: *"Een hoogbegaafde is een snelle en slimme denker, die complexe zaken aankan. Autonom, nieuwsgierig en gedreven van aard. Een sensitief en emotioneel mens, intens levend. Hij of zij scheidt plezier in creëren."* (Bron: Hoogbegaafd. Dat zie je zo! Maud Kooijman-van Thiel)

In deze beschrijving wordt dus een duidelijk onderscheid gemaakt tussen hoogbegaafd en hoogintelligent. Hoogbegaafdheid is méér.

Wat zegt een IQ-test?

Ook intelligentie kent vele definities. In de loop der jaren zijn IQ-tests ontwikkeld die een uitspraak doen over iemands intelligentie. Een IQ-test meet hoe jij de betreffende test gemaakt hebt ten opzichte van de normgroep, waarbij het gemiddelde op 100 gesteld is. Afhankelijk van de test die afgenomen wordt, betekent een score van 130 (of: 98^e percentiel) dat je hoogintelligent bent (gebaseerd op Wechsler; er zijn andere tests waarbij een andere score de grens voor hoogbegaafdheid is).

Verschillende manieren een test af te leggen

De goedkoopste wijze is via diverse internettestjes. Deze geven over het algemeen een indicatie, maar kennen een zeer lage betrouwbaarheid.

Mensa, de internationale vereniging van hoogbegaafden, neemt ook IQ-testen af. Op de website van de Nederlandse tak www.mensa.nl kun je eerst de thuistest doen, op basis waarvan je een indicatie krijgt of het zinvol is voor jou om hun uitgebreidere test te doen. Je krijgt een uitnodiging wanneer dit het geval is.

~~Deze uitgebreidere test wordt ongeveer tweemaandelijks in Utrecht klassikaal onder toezicht van een psycholoog afgenomen. Op deze wijze kan Mensa dit tegen een zeer schappelijke prijs doen. De testen die Mensa afneemt zijn erkende IQ-testen, maar een veel gehoord kritiekpunt is dat Mensa niet alle aspecten van intelligentie test. En dat klopt. Maar dat is inherent aan een van de doelstellingen die zij met deze tests hebben: de lage kosten. Voor Mensa geven deze testen in ieder geval voldoende betrouwbaarheid om te bepalen of iemand lid mag worden of niet (hun belangrijkste doelstelling). Hiervoor dien je in het 98^e of 99^e percentiel op 1 van de afgenomen testen te scoren. Meer informatie vind je op hun website.~~

Toevoeging augustus 2015:

Inmiddels heeft Mensa een andere toelatingstest in gebruik. Deze is veel veelzijdiger dan de voorgaande testen en geeft een veel uitgebreider beeld van jouw intelligentie. Het bezwaar dat ik in april 2011 beschreef is daarmee vervallen.

De meest betrouwbare en meest uitgebreide – maar daarmee ook de meest dure – vorm van afname van een intelligentietest is bij een psycholoog. De meest gebruikte IQ-test voor volwassenen in Nederland is de WAIS ~~III~~ **IV (correctie aug 2015)** test. Maar er bestaan ook anderen, zoals bijvoorbeeld de KAIT test. Het afleggen van zo'n uitgebreide test duurt zeker een dagdeel. Onder toezicht van een psycholoog dus, die tijdens het afnemen ook je gedrag observeert. Zowel de testuitslag als de observatiebevindingen van de psycholoog worden vastgelegd in een uitgebreid testverslag. Wanneer je je intelligentie wilt laten testen vanwege het vermoeden van hoogbegaafdheid, is het erg belangrijk dat je voor een psycholoog kiest die ervaring heeft (of beter nog: gespecialiseerd is in) hoogbegaafdheid. De reden hiervoor zit 'm met name in het gedragsobservatie-aspect van het onderzoek. Wanneer je bijvoorbeeld heel erg faalangstig bent, kan dit je test flink beïnvloeden. De kans is aanwezig dat een psycholoog die niet in hoogbegaafdheid gespecialiseerd is, dit gedrag niet als faalangst waarneemt en dit niet meeneemt in het eindoordeel.

De HB-ontdekkingsreis

Even terug naar het begin..... we begonnen met: je hebt het vermoeden dat je hoogbegaafd bent. En je twijfelt over het nu wel/niet afleggen van een IQ-test. Mijn belangrijkste vraag is: waarom nu?

Blijkbaar ervaar je in je leven wat problemen (eufemistisch vaak uitdagingen genoemd), of zoek je een verklaring waarom jij je jouw hele leven al; 'anders' voelt. Je bent verder gaan zoeken en spitten en je bent op 'mogelijk hoogbegaafd' uitgekomen. Je hebt wellicht wat kenmerkenlijstjes op internet gelezen en je herkent je in het profiel. Is de volgende stap dan een IQ-test?

Mijn advies is om deze stap niet te snel te nemen. Als je een IQ-test aflegt en de uitslag duidt niet op hoogbegaafdheid, wat ga je dan doen? De problemen die je had, waardoor je zoektocht startte, zijn dan niet weg. Maar, de uitslag van een IQ-test is niet alleszeggend. Je persoonlijke toestand tijdens het afleggen van de test is van enorme invloed op de uitslag. Er zijn legio voorbeelden van wel-degelijk-hoogbegaafde-volwassenen die op de IQ-test een score haalden die niet op hoogbegaafdheid wijst (vals-negatieven).

Hiervoor zijn verschillende verklaringen denkbaar. Zenuwen, slecht geslapen, faalangst, erg afgeleid zijn, zijn er slechts enkelen. Ook ken ik veel hoogbegaafden die hun IQ-test onbewust gesaboteerd hebben (ook dat is een vorm van faalangst; je hebt dan altijd excuses achteraf, zoals "ik had slecht geslapen" of "ik had een feestje de dag voorafgaand aan de test").

Een score in het 98^e of 99^e percentiel is dus wel een indicatie van hoogbegaafdheid, maar een score daaronder is GEEN bewijs dat jet het NIET bent.

Het zou kunnen betekenen dat je na zo'n IQ-test niet verder gaat het hoogbegaafdheidspad te bewandelen. En stel dat jij zo'n vals-negatieveling bent. Dan sla je de plank dus mis. Je loopt dan de kans dat je niet aan een HB-ontdekkingsreis begint, terwijl je dat wel nodig hebt. Let wel, ik zeg echt niet dat iedereen die zich in een kenmerkenlijstje herkent ook daadwerkelijk hoogbegaafd is. Wat ik wel zeg is dat een IQ-test niet de enige en allesbepalende factor is.

Advies

Mijn advies is: Als je je wilt laten testen, doe dat dan pas wanneer je al wat gevorderd bent in je zoektocht. De timing vind ik echt erg belangrijk. Wanneer je er je hele identiteit aan op hangt, dan is de druk namelijk zó groot dat de kans dat je goed presteert afneemt. Ik ken mensen die zelfs de woorden gebruiken "ik heb het niet gehaald" of "ik ben gezakt". Gezakt? Het is geen examen met een voldoende of een onvoldoende! Het is niet zo dat wanneer je een score haalt die niet op hoogbegaafdheid duidt, dat je dan gefaald hebt.

Wanneer je je herkent in de kenmerkenlijstjes, ga daar dan eerst mee aan de slag. Wat betekent hoogbegaafdheid voor jou? Verhoog je zelfkennis. Ontmoet andere hoogbegaafden, op www.hb-forum.nl of in het echt. En kijk of je met hen een andere, diepere vorm van contact ervaart. Dat is vaak een betere graadmeter dan welke IQ-test dan ook!

Mocht je dan later in je proces de bevestiging van een IQ-test willen, doe dit dan wanneer je zelfbeeld dermate stabiel is, dat de uitslag – met welk resultaat dan ook - niet je identiteit op z'n kop zet.

Besluit jij anders, bijvoorbeeld wel al heel snel een test af te leggen, of nooit een test af te leggen, is dat natuurlijk niet fout. Voor ieder mens hebben de argumenten die ik hier beschreven heb een ander gewicht.

Zoals gezegd is voor veel mensen de echte graadmeter de ervaringen van het samenzijn met andere hoogbegaafden. The proof of the pudding, zeg maar. Mede om deze reden organiseer ik eens per 6-8 weken HBijeenkomsten. Dit zijn informele bijeenkomsten met HB'ers. Sommigen 'bewezen' hoogbegaafd, velen nog in de ontdekkingsfase. Tijdens deze bijeenkomsten kun je ook het onderwerp van testen met anderen bespreken. Je vindt meer informatie over deze bijeenkomsten op mijn website www.riannevdven.nl